

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Heilbrigðisráðuneytið
Skógarhlíð 6
105 Reykjavík

Reykjavík 20. maí 2021

2105015SA GB
Málalykill: 00.64

Efni: Umsögn um aðgerðaáætlun fyrir bráðþjónustu og sjúkraflutninga til ársins 2025, mál nr. S-110/2021

Vísað er til tilkynningar í samráðsgátt dags. 5. maí sl., þar sem óskað er eftir umsögnum um ofangreinda aðgerðaáætlun. Við gerð þessarar umsagnar hefur sambandið átt samráð við Félag slökkviliðsstjóra á Íslandi.

Samráð um gerð aðgerðaáætlunar

Sú tillaga sem birt er í samráðsgátt er afrakstur vinnu starfshóps sem heilbrigðisráðherra skipaði í október 2019 og sem birtist í tveimur skýrslum sem birtar voru í byrjun árs 2020.

Ástæða er í upphafi til að gera athugasemd við að enginn fulltrúi sveitarfélaga eða slökkviliða var í umræddum starfshópi. Ekki hefur heldur farið fram kynning á tillögum starfshópsins fyrir rekstraraðilum slökkviliða. Raunar er hvergi minnst á aðkomu slökkviliða að sjúkraflutningum í tillögu að aðgerðaáætlun sem sætir nokkurri furðu.

Rétt er að áréttta að frá upphafi skipulagðra sjúkraflutninga á Íslandi hefur rekstur þeirra að langmestu leyti verið í höndum sveitarfélaganna, samhliða rekstri slökkviliða. Í lögum um heilbrigðisþjónustu nr. 59/1983 voru sjúkraflutningar í fyrsta sinn tilgreindir í lögum sem hluti af verkefnum heilsugæslunnar. Rekstrarkostnaður við heilsugæslu var þá greiddur af sveitarfélögunum.

Með lögum um breytingu á verkaskiptingu ríkis og sveitarfélaga nr. 87/1989, sem tóku gildi 1. janúar 1990, tók ríkið yfir rekstur heilsugæslunnar og þar með sjúkraflutninga. Í flestum tilvikum hefur samrekstri með slökkviliðum verið haldið áfram frá þeim tíma, í formi þjónustusamninga sveitarfélaganna við ríkið. Í dag eru átta slökkvilið í landinu sem sinna sjúkraflutningum á einhvern máta og hafa gert til fjölda ára. Fjögur þeirra eru með sólarhringsvaktir, hin með starfsmenn í dagvinnu og bakvaktir utan þess. Íbúafjöldi á þjónustusvæðum þessara slökkviliða er um 300.000 eða um 83% landsmanna. Árið 2020 sinntu þessi átta slökkvilið um 82% allra sjúkraflutninga á landinu.

Áhersla á samrekstur sjúkraflutninga og slökkviliða

Í stefnumörkun Sambands íslenskra sveitarfélaga er lögð áhersla á að efla starfsemi slökkviliða. Þar er jafnframt kveðið á um að sambandið aðstoði sveitarfélög sem vilja taka upp viðræður við ríkið um yfirtöku sjúkraflutninga. Lögð er áhersla á að skilgreina þjónustustig og tryggja fjármagn í samræmi við það. Í samskiptum við

ríkið á undanförunum árum hefur sambandið margoft bent á að það venti skýrari stefnu af hálfu ríkisins um fyrirkomulag sjúkraflutninga. Fyrir skattgreiðendur felst mikið og augljóst hagræði í því að þessi þjónusta sé samþætt.

Augljóst er að það stuðlar að auknu öryggi almennings ef hægt er að stuðla að öfluglu viðbragði, auknum sveigjanleika í mannafla og bættum möguleikum til menntunar og þjálfunar sem endurspeglast almennt í herra menntunarstigi á þeim stöðum þar sem samrekstur er til staðar. Dæmin hafa margsannað ágæti þessa fyrirkomulags í okkar fámenna landi og það nærtækasta er COVID-19 sem gerði það mögulegt að takast á við aukna og flókna sjúkraflutninga með sóttvörnum á öruggan máta, með nægjum mannskap.

Að áliti sambandsins er það með öllu óásættanlegt að í fyrirhugaðri aðgerðaáætlun skuli hvergi vera vikið einu orði að þessum mikilvægu þáttum. Frekar virðist hægt að lesa út úr skjalinu, einkum kafla um skilvirk þjónustukaup, að stefnt sé allt aðra átt, þ.e.a.s. að sjúkraflutningar verði boðnir út á almennum markaði. Samband íslenskra sveitarfélaga leggur þunga áherslu á að áður en slík áhersla um einkavæðingu opinberrar þjónustu verði hluti af opinberri stefnu stjórnvalda fari fram vandað og hlutlaust mat á því hvaða áhrif slík stefna geti haft á almannaöryggi.

Forgangsröðun fjármuna og aðgerða

Hryggjarstykkið í aðgerðaáætluninni er að komið verði á fót miðstöð um bráðþjónustu og sjúkraflutninga (MBS). Í fyrirbyggjandi skýrslum kemur fram að árlegur rekstrarkostnaður slíkrar stofnunar geti orðið um 500 m.kr. á ári. Þar við bætist stofnkostnaður.

Þar sem Samband íslenskra sveitarfélaga hefur ekki fengið kynningu á þessum áformum er ýmsum spurningum ósvarað um hvort þessum fjármunum er skynsamlega varið, ekki síst á tímum þar sem augljóst er að skera þarf niður útgjöld hins opinbera til að ná markmiðum um jafnvægi í rekstri árið 2025.

Í fyrirbyggjandi gögnum liggur ekki fyrir hve miklar greiningar hafi farið fram á öðrum valkostum en þeim að setja á fót tiltölulega litla og óhagkvæma ríkisstofnun með 15-20 stöðugildi. Vert er að fram fari umræða um hvort hægt væri að ná helstu markmiðum aðgerðaáætlunarinnar um bætt öryggi með öðrum og hagkvæmari leiðum, svo sem að fela þeim stofnunum sem þegar eiga aðkomu að bráðþjónustu, sjúkraflutningum, og eftirliti með gæðum, aukið hlutverk ásamt því að auka samvinnu slíkra aðila.

Þrátt fyrir framangreindan fyrirvara um rekstrarfyrirkomulag tekur sambandið undir meginþorra þeirra tillagna um aðgerðir sem fram koma í skjalinu. Mikilvægt er m.a. að leggja aukna áherslu á fjartækni, markvissari menntun og þjálfun starfsfólks við sjúkraflutninga, bættu upplýsingagjöf til almennings og markvissa endurnýjun búnaðar, byggt á þarfagreiningu.

Að lokum

Sambandið ítrekar að lokum vilja sinn til taka upp viðræður við ríkið um eflingu sjúkraflutninga og slökkviliða í auknu samstarfi enda hafa kröfur aukist á bættu þjónustu og spennandi áskoranir handan við hornið. Í viðræðum við Húsnæðis- og

mannvirkjastofnun, sem nýlega tók við stjórnsýslu brunavarna, hefur verið lagt til að gefin verði út grænbók um framtíðarsýn og áherslur í málaflokknum. Mikilvægt er að heilbrigðisráðuneytið eigi aðkomu að þeirri vinnu.

Við frekari vinnu við mótun aðgerðaáætlunar þeirrar sem nú er til umsagnar leggur sambandið áherslu á að horft verði sérstaklega til reynslu sveitarfélaga af rekstri sjúkraflutninga og samreksturs þeirra við slökkviliðin með hagsmuni heildarinnar að leiðarljósi eins og áður hefur komið fram.

Lykilatriði er að fyrir liggi skýr sýn um það hvort ráðuneytið stefnir í átt til einkavæðingar sjúkraflutninga frekar en að vinna með sveitarfélögunum og slökkviliðunum að því að bæta þá þjónustu sem þessir aðilar veita í dag. Vert er að árétta enn og aftur að slökkviliðin yfir áratuga reynslu, faglegri þekkingu og vel menntuðu starfsfólki til rekstursins sem hlýtur að vera mikilvægt að varðveita og þróa í takt við þau markmið sem stefnt er að með aðgerðaáætluninni. Vert er að undirstrika að þar sem um er að ræða opinbera aðila sem sinna almannaþjónustu sem ekki starfa á samkeppnismarkaði sjá sveitarfélögin ekki fyrir sér að geta tekið þátt í opinberum útboðum um þjónustusamninga um sjúkraflutninga.

Sambandið óskar að lokum eftir því að vera fullgildur þátttakandi í þeirri endurskoðunarvinnu sem framunda er en ekki eingöngu umsagnaraðili enda eru sveitarfélög einn af lykilaðilum í sjúkraflutningu og bera ábyrgð á þeim gagnvart megin þorra þjóðarinnar og skapa stöðugleika í rekstri slökkviliða og sjúkraflutninga til framtíðar.

Virðingarfyllt

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Karl Björnsson
framkvæmdastjóri